

Lucrarea de față este rodul unei teze de doctorat susținută de autoare la Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales (Paris, 2007), sub coordonarea lui Francis Zimmermann (specialist autorizat în domeniu, autor al cărții *Enquête sur la parenté*, P.U.F., 1993). Cartea Corinei Iosif este (după câte știm) cea mai elaborată monografie românească din sfera studiilor etnologice, antropologice și sociologice asupra rudeniei. (Pentru o anchetă similară ca demers și complexitate, în legătură cu sistemul și relațiile românești de rudenie din Maramureș, Moldova și Oltenia, vezi Jean Cuisenier, *Le feu vivant. La parenté et ses rituels dans les Carpates*, P.U.F., Paris, 1994). Cercetarea rudeniei aromânești contribuie la conturarea identității etno-culturale a acestui grup etno-lingvistic din România (nerecunoscut ca minoritate etnică nici în țara noastră, nici în Grecia, dar având acest statut în Bulgaria; pentru o expunere recentă a situației demografice și culturale a aromânilor din țara vecină, vezi Katya Atanassova, „Aromanians”, în Anna Krasteva, editor, *Communities and Identities in Bulgaria*, Longo Editore Ravenna, 1999, Ravenna, pp. 125-136).

Marin Constantin

Claudia Oșvat, *Aspecte privind calitatea vieții în familiile copiilor cu dizabilități*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2012, 209 p.

Lucrarea *Aspecte privind calitatea vieții în familiile copiilor cu dizabilități* reprezintă publicarea tezei de doctorat a autoarei, realizată sub coordonarea științifică a doamnei Prof. univ. dr. Maria Roth, la Universitatea “Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca, Facultatea de Sociologie și Asistență Socială. Ea face parte dintr-o serie de lucrări dedicate subsumate fenomenului științific pe care Mărginean și

Precupețu (2012) îl numesc mai concret „paradigma calității vieții”, fiind una din primele lucrări care analizează calitatea vieții în directă relație cu asistența socială. Tema aleasă de autoare, aceea de a explora relația dintre dizabilitatea copilului și calitatea vieții în familiile aparținătorilor, este una foarte actuală, în contextul efortului pe care societatea noastră îl întreprinde pentru a crește incluziunea socială a grupurilor defavorizate.

Claudia Oșvat, lector universitar la Departamentul de Sociologie, Asistență Socială și Filozofie al Universității din Oradea, își organizează demersul cu coerență, menționând încă în capitolul introductiv obiectivul central al lucrării, anume evidențierea caracteristicilor particulare legate de calitatea vieții în familiile unde există un copil cu dizabilități neuro-motorii. Obiectivele operaționale ale lucrării sunt două: investigarea aspectelor generale privind familiile cu copii cu dizabilități neuro-motorii, și investigarea aspectelor specifice privind calitatea vieții în familiile care au copii cu dizabilități neuro-motorii.

Pornind de la obiectivele formulate, autoarea își structurează lucrarea pe cinci capitole. Primul dintre acestea realizează o introducere în problematica funcționării familiei având copii cu dizabilități. Autoarea începe cu o clarificare a conceptului de dizabilitate și de funcționarea familiei, apoi enumeră și discută, într-o manieră sintetică și documentată, principalele teorii și rezultate empirice privind influența dizabilității copilului asupra funcționării familiei, discutând aspecte precum reacția membrilor familiei la boala copilului și modalitățile de *coping* ale acestora.

Capitolul al doilea prezintă în mod detaliat cadrul noțional al evaluării calității vieții de familie, conceptualizată ca un domeniu specific al calității vieții în general. Aceasta este definită și prezentată luând în considerare aspectele conceptuale, istorice, epistemologice și empirice. Un accent important se pune asupra utilizării indica-

torilor subiectivi în evaluarea calității vieții de familie, pornind de la sintezele teoretice realizate inclusiv în lucrările românești de specialitate. Apoi este prezentată metodologia cercetării calității vieții de familie și discutate comparativ instrumentele de evaluare a calității vieții familiale.

Capitolul al treilea descrie cercetările și politicile în legătură cu situația copilului și familiei întreprinse în România și în Europa. Autoarea evidențiază accentul deosebit pus în Uniunea Europeană asupra dezvoltării de politici privind persoanele cu dizabilități și membrii familiilor acestora, categorii sociale având un risc ridicat de excluziune socială. Aceste preocupări sunt analizate în contextul studiilor anterioare de sociologia familiei care au arătat că în perioada modernă au avut loc modificări importante în ceea ce privește structura și funcțiile familiei, care au generat probleme specifice.

Paginile următoare reprezintă analizele empirice realizate de autoare. Astfel, capitolul al patrulea prezintă trei studii calitative întreprinse cu scopul identificării nevoilor familiilor copiilor cu dizabilități neuro-motorii la nivelul județului Bihor, ca și a serviciilor la care au acces. Aceste studii permit analiza unei multitudini de aspecte obiective și subiective ale calității vieții acestor familii (în domenii precum locuirea, veniturile, angajarea, viața socială ș.a.m.d.), oferind indicii importante asupra funcționării acestor familii. Următorul capitol cuprinde prezentarea studiului cantitativ asupra calității vieții în familiile copiilor cu dizabilități neuro-motorii din Bihor. Autoarea prezintă demersurile de conceptualizare și elaborare a instrumentelor de cercetare, care au inclus focus-grupuri cu experții și părinții. În cadrul cercetării cantitative au fost realizate 312 chestionare, dintre care 172 în familii care au copii cu dizabilități și 140 în familii cu copii fără dizabilități. Instrumentul folosit (reprodus în anexă) a cuprins peste 100 de întrebări, colectând date factuale privind o

paletă largă de domenii ale calității vieții de familie: variabile socio-demografice, date generale privind familia, inclusiv starea de sănătate a membrilor familiei și accesul la servicii, educația copilului, cercul de prieteni și implicarea membrilor adulți, situația financiară, relațiile intra și extra familiare, activitățile de timp liber, ca și evaluări subiective ale acestor domenii de către respondenți. Datele obținute sunt analizate folosind o paletă bogată de tehnici statistice, incluzând testele de diferențe ale mediei și de asociere, analiza factorială, corelațională și regresia multiliniară. În ciuda folosirii de instrumente sofisticate, rezultatele obținute sunt de ordin limitat și nu reușesc totdeauna să confirme ipotezele autoarei. Aceasta pare să se datoreze, așa cum se specifică în lucrare, unui complex de factori care includ mărimea relativ redusă a loturilor, ca și caracteristicile socio-demografice aparte ale lotului familiilor cu dizabilități neuro-motorii (efecte de selecție și de dezirabilitate socială). Aceste limite evidente ale cercetării sunt în bună parte explicabile prin dificultatea acestor tipuri de studii, dar și prin caracterul lor de pionierat în țara noastră.

În final sunt formulate concluzii generale și recomandări privind modalitățile de intervenție în familii având în componență copii cu dizabilități neuro-motorii., pe baza rezultatelor empirice care arată existența unor nevoi specifice la nivelul acestor familiilor.

Pe ansamblu, avem de a face cu o lucrare solid construită, bine organizată, care are la bază o documentare riguroasă și o cercetare empirică realizată cu seriozitate. Trecerea în revistă a literaturii este extensivă iar construcția conceptuală este suficient de clară. Obiectivele prezentate sunt îndeplinite în totalitate pe parcursul lucrării, iar metodele și tehnicile de cercetare folosite sunt în concordanță cu acestea. Utilizarea unor eșantioane de dimensiuni mai mari (poate prin includerea altor județe în studiu) ar fi putut contribui la creșterea

valorii științifice a rezultatelor obținute, dar asta rămâne desigur de realizat în studii ulterioare. Rezultatele sunt prezentate în mod adecvat și ilustrate cu tabele și grafice foarte sugestive. Concluziile lucrării sunt relevante și de actualitate pentru cercetarea contemporană în domeniile calității vieții și a asistenței sociale a copiilor cu dizabilități.

Aspecte privind calitatea vieții în familiile copiilor cu dizabilități este o lucrare bine realizată, de referință pentru studenții de la sociologie și asistență socială, și care aduce informații și conceptualizări noi pentru specialiștii din domeniu. Toți cei care cunosc firea perfecționistă și perseverență a Cludiei Oșvat sunt siguri că această lucrare nu va fi ultima pe această temă și autoarea va dezvolta temele deschise aici în lucrări viitoare, pe care așteptăm să le citim cu mare plăcere.

Sergiu Bălățescu

Sergiu Gherghina, Sergiu Mișcoiu, Sorina Soare (ed.), *Populismul contemporan*, Institutul European, Iași, 2012, 480 p.

Concept extrem de controversat în cercul teoreticienilor preocupați de acest subiect, populismul este o caracteristică atribuită numeroaselor regimuri politice pe plan mondial, liderilor și discursurilor acestora, chiar dacă de multe ori ideologiile care au stat la baza programelor politice se aflau în opoziție. Populismul nu poate fi încadrat strict într-o singură apreciere teoretică, dar prezintă câteva elemente definitorii, printre care: ideologie anti-elitistă, sacralizarea poporului și a originii sale, existența unui lider carismatic accesibil electoratului prin prezență și discurs, credința într-o societate omogenă social, economic și cultural.

Lucrarea, *Populismul contemporan. Un concept controversat și formele sale di-*

verse, aflată sub îngrijirea editorilor Sergiu Gherghina, Sergiu Mișcoiu și Sorina Soare, aduce în atenția publicului de specialitate și nu numai, conceptul de populism supus îndelung dezbaterilor în cadrul literaturii științifice. Unind contribuțiile autorilor români, dar și ale colaboratorilor de pe diverse continente (Australia, Africa, America de Sud), capitolele cărții își propun să descrie și să explicitizeze într-o manieră ușor abordabilă atât termenul de populism, cât și fenomenul creat în acest sens.

Lucrarea de față, divizată în două părți principale, abordează inițial populismul din perspectivă teoretică prezentând diverse teorii și accepțiuni în domeniu; ulterior, paginile părții a doua oferă un periplu științific prin prezentarea empirică a diverselor forme de manifestare ale populismului la nivel mondial, în varii societăți și contexte culturale.

Fiind un concept relativ recent și foarte controversat, populismul nu poate fi încadrat în rigorile unei singure definiții. Necesitatea abordării sale prin prisma multidimensionalității este punctul comun, central afirmat de către toți cei care au contribuit la delimitarea cadrului teoretic a populismului. Primul capitolul este semnat de către unul dintre membrii echipei editoriale, Sergiu Mișcoiu. El ridică problema teoretică a dezvoltării neo-populismului, ca evoluție a conceptului de populism în contextul modernității. Ideea de început a acestei analize consideră în mod echilibrat cele două direcții de dezbateră academică cu privire la termenul de neo-populism: anumiți specialiști admit contemporaneitatea acestuia, în timp ce opoziții lor consideră acest fenomen ca fiind lipsit de consistență științifică, prin urmare lipsit de justificare. Prin analiza sistemică a celor doi termeni, „populismul istoric” și „populismul avansat” (p. 26), autorul evidențiază atât elementele comune ale celor două fenomene în discuție, cât și trăsăturile distinctive specifice fiecăruia. În comple-